

Jaarverslag 2018

Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken

De Stichting tot Behoud van de Veluwe Sprengen en Beken, de Bekenstichting, zet zich in voor het behoud en de verbetering van sprengen en beken alsmede van de vroeger hierdoor aangedreven watermolens en andere cultuurhistorische waardevolle elementen rondom deze beken. Dit inclusief de landschappelijke, hydrologische en waterhuishoudkundige eenheden waarin zij voorkomen.

Bestuur, werkgroepleden en contactpersonen in 2018

In 2018 hebben zich voor de Bekenstichting ingezet:

Dagelijks Bestuur

J. van de Velde (voorzitter), J.F. Postma (secretaris), F.Ph. Jantzen (penningmeester) en W. Kiel. Ter ondersteuning hebben A.J. IJzerman, P. Smits, J.H. Bosch en L. Slobbe-van der Waal aan het DB deelgenomen. Per 1-1-2018 heeft Jan Harm zijn taken als penningmeester over gedragen aan Fer Jantzen en Jan Harm wordt hartelijk bedankt voor zijn inzet als penningmeester van de Bekenstichting.

Algemeen Bestuur

D. Wouda, A.J. IJzerman, B. Willemsen, J. Noppen, J.H. Bosch, P.H. Smits, R.L.F. Harleman, A.M. Hottinga en de leden van het Dagelijks Bestuur. Jos Noppen heeft zijn deelname aan het algemeen bestuur van de Bekenstichting per 1-2-2018 beëindigd en ook Jos wordt hartelijk bedankt voor zijn jarenlange inzet.

Wijziging bestuursstructuur

Na een grondige voorbereiding en vele discussies is besloten om de bestuursstructuur met ingang van 1-1-2019 te wijzigen en niet langer onderscheid te maken tussen het algemeen en dagelijks bestuur. Alle hierboven genoemde leden blijven vooralsnog lid van het bestuur maar gelet op de omvang van ons bestuur zal in de loop van 2019 een evaluatie en optimalisatie nodig zijn.

Het Bureau

Z. Hottinga-Doornbosch, bureausecretariaat

Communicatie

H. Slijkhuis, A. Willemsen, J. van Breda, P. Weisfelt, E. Harleman, B.C. Veltkamp, R. Klaasen, C. Stortelder, D. Damsté, T. van der Schouw en J.J.F. Meijer

Werkgroep cultuurhistorie

J. Koornberg, L. Rondeboom, R. Kamperman, D. van Alphen, H. v. Eekelen, M. Poorthuis en A. Haytsma. De heren J. Koornberg, L. Rondeboom en R. Kamperman zijn in 2018 met hun werkzaamheden voor de werkgroep gestopt en worden hier hartelijk voor bedankt.

Werkgroep Hydrologie

A.J. IJzerman, F. Witte, G. van den Eertwegh, W.P.C. Zeeman, P.M.M. Warmerdam, A. Bot, L. Mossink, V. Bense en F. de Zanger; met als adviseurs T. Spek (provincie), A. Bolman (waterschap V&V), I. Kelderman (ws R&IJ) en J. van Engelenburg /M de Vries (Vitens)

Adviseurs

G.J. Blankena, P.M.M. Warmerdam, J. Koornberg, A. Willemsen, J. Leenes, T. Spek, V. Bense en J.P.M. Witte, C. Stortelder en R. Klaasen.

De heer J. Leenes is in 2018 met zijn werkzaamheden als adviseur gestopt en ook hij wordt hartelijk bedankt voor zijn hulp aan de Bekenstichting.

Contactpersonen

Oost Veluwe:	D. van Alphen, A. Braakenburg, B. Bolt, J. van Breda, E. van Gessel, R. Lorwa, E. Visser, H. Tjabringa, B. Volkers, H. van Eekelen, H. Geurts, J. Folbert, G. Koops, Th. Kuipers, L. Dijkstra, G. & E. Visser, R. Harleman, H. Weltje, A. Kleiboer, H. Weltje
Zuid Veluwe	G. van Laarhoven, M. Poorthuis, L. Rondeboom, G. Wyrdeeman, M. Corbeek, A. Willemsen, G. Herbers, J. de Putter, C. Kant
West Veluwe:	L. Olthuis, T. Huts, R. Wolfs, F. Jansen, W. Kiel, J. Koetsier, L. van Rootselaar, J. Timmer, W. Timmer, J. Koornberg

In de loop van 2018 zijn er zowel enkele contactpersonen gestopt als begonnen. Zij, die in 2018 zijn gestopt, worden hartelijk bedankt voor de door hen verrichte werkzaamheden. Bovenstaande lijst geeft de hele lijst van mensen die in 2018 als contactpersoon betrokken waren.

Activiteiten voor onze contactpersonen en donateurs

Jaarvergadering op 28 maart 2018

De jaarrekening en het jaarverslag over 2017 zijn tijdens het officiële gedeelte besproken en leverden geen vragen op. Traditiegetrouw waren er ook dit jaar een tweetal sprekers.

De eerste lezing werd verzorgd door Jan Neefjes van Bureau Overland. Samen met anderen is Jan bezig geweest met een handboek over "Beekherstel en erfgoed". Dit handboek werd geschreven in opdracht van de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA; het kenniscentrum van de waterschappen) en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, RCE. Het handboek is in 2018 verschenen en meer informatie is terug te lezen op <http://www.beekherstelenerfgoed.stowa.nl>. Vervolgens heeft Frank Spikmans van RAVON een zeer interessante lezing over (beek)prikken verzorgd. Na een uitgebreide toelichting op allerlei ecologische kenmerken van deze prikken, gaf Frank een leuk inzicht in het soortmanagementplan dat RAVON voor de beekprikken rondom gemeente Apeldoorn heeft opgesteld. Eén van de belangrijkste belemmeringen voor een gezonde populatie bleek te liggen in het feit dat de meeste beken geen of te weinig geschikt habitat voor de larven bieden. Tegelijkertijd lijkt het mogelijk om met relatieve kleinschalige maatregelen in de inrichting van beken succes te hebben en de beekprik in Apeldoorn een gezonde en mooie toekomst tegemoet te laten gaan.

Contactpersonenbijeenkomsten

Op 14 april werd de eerste contactpersonenochtend van 2018 georganiseerd. Door Matthijs de Vos en Manon Klein Kranenburg van Waterschap Rijn & IJssel kregen we een uitleg over het in eerdere jaren uitgevoerde groot onderhoud aan de Beekhuizerbeek. Grote hoeveelheden slib zijn afgevoerd vanuit de sprengkop en de beek tot aan de grote vijver. Met het waterschap werd gediscussieerd over het gewenste niveau van regulier onderhoud van de beek, zoals die er nu bij ligt. Mogelijke inzet van vrijwilligers is hierbij ook aan de orde geweest. Op de foto's (zie link op website) is een beeld te zien van de beek vanaf de sprengkop. Op kwelplaatsen is paarbladig goudveil te zien. Een interessante ochtend waarbij veel ervaring en visie werd uitgewisseld.

In de ochtend van 27 oktober organiseerde de Bekenstichting een tweede bijeenkomst voor de contactpersonen. Dit maal bij de beek op de Paasberg in Arnhem met de medewerking van onze contactpersoon aldaar Kees Kant. Tijdens deze ochtend is vooral aandacht besteed aan de Bekenatlas, het RCE project (zie onder kopje onderzoek) en de monitoring van de droogstand resp. de terugkomst van het water. In de middag volgde de najaarsexcursie.

Voorjaarsexcursie

De voorjaarsexcursie voor donateurs en geïnteresseerden vond plaats op 21 april en ging naar het landgoed Hackfort in Vorden. Ongeveer 30 deelnemers werden door de boswachter van Natuurmonumenten Willem Regtop welkom geheten. Samen met Leon Klein Tankink van waterschap Rijn en IJssel werd er een wandeling gemaakt met een bezoek aan de watermolen, die daar nog steeds in bedrijf is. Ook werd aandacht besteed aan het natuurherstel van de Baakse Beek. Door het waterschap Rijn en IJssel is de Baakse Beek via een herstelprogramma robuuster ingericht zodat bij natte periodes het water beter opgevangen kan worden. De stuw bij de Horsterkamp is passeerbaar gemaakt voor vissen door de aanleg van een vistrap. Ook bij de watermolen is een vistrap aangelegd. Al met al een leuke, gezellige en ook leerzame excursie die door de deelnemers werd gewaardeerd.

Najaarsexcursie

Op 27 oktober verzamelde een grote groep van 38 mensen zich bij de Witte School in Arnhem bij het begin van de Beek op de Paasberg. Het begin wordt gemarkeerd door de kwelvijver vlak bij de school aan de Bronbeeklaan. Dit gebied ligt in een zeer geaccidenteerd terrein in Arnhem, zuidelijk van de A12, waardoor nog wel eens wateroverlast ontstaat bij zware regenval. Waterschap en gemeente Arnhem beraden zich daarom op te treffen maatregelen in dit gebied. Ook een plaatselijke werkgroep probeert in samenspraak met de verschillende partijen tot een verbetering van dit gebied te komen. Onder leiding van Hans Kampschreur van Waterschap Rijn & IJssel begaven we ons langs de beek, waar Hans over de vele bijzonderheden vertelt. Ook Ronald Bos van gemeente Arnhem leverde met bijzondere details zijn bijdrage. Park Angerenstein en Rennen enk: prachtig parken, zeker met het mooie najaarsweer. Daarna over de Velperweg naar het Park Sacre Coeur, waar we tot aan de spoorlijn naar Zutphen liepen. Hier ligt de samensmelting van de Beek op de Paasberg met de Bronbeek in een duiker onder het spoor. Een zeer leerzame en mooie excursie. We raden u aan op een mooie dag hier eens te gaan wandelen.

Bekenforum

Vanuit meerdere werkgroepen en donateurs werd de behoefte gevoeld om op een meer geregelde manier kennis en nieuwtjes over de beken en alles wat ons daarom heen boeit en bindt met elkaar te delen. Aan het einde van 2018 is daarom het eerste "Bekenforum" georganiseerd. Deze avond kende een grote opkomst van ca. 30 mensen en werd begonnen met een presentatie van Wim Zeeman over de activiteiten van de werkgroep Hydrologie. Zeker gezien de droogte van 2018 was dit een boeiende en actuele presentatie die de nodige vragen en discussie opriep. Daarna was er ruimte om allerlei andere vragen en nieuwtjes met elkaar te delen en bespreken. Een gezellige en energerende avond die in 2019 zeker vervolg zal krijgen (en wel op 20 februari met onder andere een presentatie van Cultuurland over het project "Verkenning (nieuwe) functies sprengbeken!").

Activiteiten van werkgroepen en contactpersonen

Werkgroep Cultuurhistorie

De werkgroep is gedurende 2018 vier keer bij elkaar gekomen. De leden hebben onder meer verschillende interessante artikelen voor de Wijerd verzorgd, meegewerkt aan het Gelders breed platform "Oral History" en deelgenomen aan het gebiedsproject Vaassense beken en daarvan een deelproject getrokken. Verder is de restauratie van de voormalige waterfilterkelder te Heveadorp/Doorwerth gerealiseerd en zijn er informatieborden geplaatst. Hierover en over de Modelboerderij zal ook nog een artikel verschijnen in De Wijerd. Voor de Middelste Molen te Loenen zijn tekstborden met informatie over de Bekenstichting gerealiseerd. De werkgroep is betrokken bij het project 'Verkennen nieuwe functies voor sprengbeken' dat door de RCE gefinancierd wordt. In dat kader is ervaring opgedaan met het inventariseren en waarderen van cultuurhistorische elementen van sprengbeken volgens een bepaalde methodiek.

Verder heeft de werkgroep Cultuurhistorie excursies georganiseerd op Middachten voor de eigen leden en de leden van de werkgroep Hydrologie over het vernattingsproject Havikerwaard en contact gezocht met beleidsmakers van Natuurmonumenten tijdens een excursie op landgoed Beekhuizen te Velp. Ook zijn vanuit de werkgroep de ontwikkelingen rond het voormalige dierenpark Wissel en de Tongerense beek gevolgd. Er wordt gekeken naar eventuele mogelijkheden om de beek en molenplaats weer bereikbaar te maken.

Werkgroep Hydrologie

De werkgroep is twee keer bij elkaar gekomen, bij Middachten en bij Heerde. Daarnaast wordt regelmatig per mail gecommuniceerd. De werkgroep heeft onder meer inbreng geleverd in het kader van het Europees klimaat-project BINGO van de Provincie en KWR, waarover in 2019 wordt gerapporteerd, stagairs begeleid bij hun onderzoek van het sprengbekensysteem in Putten, advies gegeven over gemeentelijke bouwverordeningen en aanleg van WKO-systemen. Daarnaast wordt regulier contact onderhouden met (hydrologen van) Vitens, waterschappen en provincie. Sinds 2017 is de werkgroep intensief betrokken in het voorbereidingstraject van het aanwijzen van aanvullende strategische voorraden drinkwater (ASV) door de provincie. Een in 2020 op te stellen MER zal onderdeel van die procedure zijn.

Communicatie

De website en Facebook functioneren goed, evenals de redactie van de Wijerd, die in 2018 vier keer bij elkaar is gekomen. Daarnaast kwam in de loop van 2018 voormalig Stentorjournalist Ton van der

Schouw de redactie versterken. Een echte aanwinst! Verder verschenen er weer 4 prachtige kwartaalnummers van De Wijerd en de redactie is vol met plannen voor nieuwe activiteiten in ons lustrum jaar 2019.

Er is een nieuwe websitebeheerder, Chris Veltkamp, benoemd. In overleg met het bureausecretariaat zijn de websiteredacteur, enkele DB leden en Zwier Hottinga bezig met het updaten van de website. Oud materiaal gaat eraf of wordt gecomprimeerd en de informatie wordt logischer geordend. Dit is in 2018 gestart en loopt door tot in 2019. Ook de capaciteit van de website is uitgebreid. Besloten is om de Wijerds van de jaargangen 2014 t/m 2017 op de website te plaatsen. In al die jaren zijn de nodige leuke, leeswaardige artikelen verschenen, die het rechtvaardigen om voor iedereen makkelijk beschikbaar te blijven.

Contactpersonen en ontwikkelingen rondom de beken

Ook in 2018 hebben onze contactpersonen weer allerlei ontwikkelingen gesignaleerd, die met de verschillende instanties zijn kortgesloten. Om enkele voorbeelden te noemen: i) er wordt nagedacht over de situatie rondom het voormalig dierenpark Wissel; ii) n.a.v. vragen van omwonenden is er gekeken naar de Heelsumse beek en de activiteiten vanuit Parenco; iii) er is gekeken naar het herstel van een oude sprengkop van de Oude Beek in Beekbergen en iv) er is deelgenomen aan overleg over het onderhoud en status van de Puttense beken.

Ook de extreme droogte heeft veel inspanning gevraagd en zorgen opgeleverd. Daarnaast zijn er ook positieve ontwikkelingen te melden zoals het door Natuurmonumenten geïnitieerde gebiedsproces in het Heelsumse beekdal, waar met allerlei organisaties (o.a. IVN, groep Heelsums beekdal) aan een gezamenlijke visie wordt gewerkt. Ook in het gebied van de beken tussen Hierden en Nunspeet is Natuurmonumenten samen met het Waterschap bezig met een gebiedsproces (Bloemkampen) en vergelijkbare activiteiten lopen bij de Rhienderense beek (o.a. provincie, waterschap, Natuurmonumenten, gemeente Brummen). Bij deze laatste is een van de vragen of de Rhienderense beek een rol kan spelen bij de verdroging van deze omgeving. Dergelijke gebiedsprocessen zijn veelal de aanloop tot (herstel)maatregelen; Positieve ontwikkelingen die wederom de aandacht van onze contactpersonen hebben.

Onderzoek en studie

a) Project 'Verkenning nieuwe functies sprengbeken'

In samenwerking met o.a. Cultuurland advies is een groot project opgestart dat met name vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is geïnitieerd en gesubsidieerd. Ook de waterschappen WSVV en WRIJ, Provincie Gelderland, GLK, Gemeente Apeldoorn, Gemeente Rheden en Gemeente Heerde zijn hierbij actief betrokken.

Het doel van deze verkenning is om in beeld te brengen welke hedendaagse en toekomstige functies de sprengbeken of delen ervan kunnen vervullen, zodat instandhouding om meerdere redenen voor de hand ligt en het beheer & onderhoud gericht plaats kan vinden. Naast de ecologische - en erfgoedfunctie valt hierbij te denken aan het vergroten van landschappelijke - en belevingswaarde van sprengbeken (en hiermee een bijdrage levert aan de recreatie en toerisme doelstelling uit "De Veluwe op 1"), het bovengronds brengen van beken om stedelijk gebied te koelen (Velp), om ecologie en biodiversiteit in stedelijk gebied te bevorderen (Apeldoorn) of energie op te wekken (Staverden).

b) Stagiair Toerisme en recreatie

Joep Hendriks heeft de rol van spreng en beken als element in het voor de Veluwe zo belangrijke toerisme en recreatie onderzocht gedurende een 6-maands stage. Dit deed hij in samenwerking met de gemeenten Epe en Brummen, waar hij ook een werkplek en begeleiding kreeg.

Bescherming van beken en cultuurhistorie

a) Herstel waterfilterkelder bij voormalig Huis ter Aa aan de Seelbeek in Heveadorp

Na het succesvol werven van voldoende fondsen door Lodewijk Rondeboom en de start van de werkzaamheden in 2017 zijn de herstelwerkzaamheden in 2018 afgerond. Op 6 juli werd dit

feestelijk gevierd in aanwezigheid van o.a. Frans ter Maten (loco-dijkgraaf en Heemraad van waterschap Vallei en Veluwe), Peter v/d Tweel (directeur-bestuurder GLK), Joa Maouch (Wethouder van gemeente Renkum).

b) Waterwinning Vitens nabij Epe

Uit de gegevens over de grondwaterwinning en infiltratie, die bij de Provincie Gelderland zijn opgevraagd, blijkt dat Vitens al meerdere jaren niet voldoet aan de vergunningseisen. Dit was geen verrassing en er zijn meerdere redenen voor aan te dragen. Desondanks is toch besloten om een formeel handhavingsverzoek aan de Provincie Gelderland te sturen. Hierop is door zowel de provincie als ook Vitens adequaat gereageerd en er zijn afspraken gemaakt over de extra door Vitens te nemen maatregelen om zowel op korte als (middel)lange termijn te gaan voldoen aan de vergunningseisen. Helaas heeft de extreme droogte van 2018 roet in het eten gegooid en konden niet alle maatregelen door Vitens (volledig) worden gerealiseerd. Desondanks is er een positieve grondhouding bij alle betrokkenen en zal de Bekenstichting ook in komende jaren het proces blijven volgen.

c) Beekonderhoud

Bij meerdere beken wordt een deel van het onderhoud uitgevoerd door vrijwilligers van de Bekenstichting, zoals bij Heelsum, Renkum, Eerbeek, Vaassen, Putten en in Ugchelen. Ook aan de Ruitersbeek bij Middachten is een kleine onderhoudsgroep werkzaam en bij de Middelste Heerder beek is de Rotaryclub Epe betrokken. In veel gevallen werd voor het benodigde materiaal weer dankbaar gebruik gemaakt van de ondersteuning door Stichting Landschapsbeheer Gelderland en/of WSVV.

d) Flyer over het mogelijk optreden van vervuiling van de beken bij tuinonderhoud

In samenwerking met WSVV is er een flyer gemaakt over de vervuiling van beken als gevolg van tuinonderhoud door aanwonenden. Er werd gesignaleerd dat niet iedereen evengoed weet wat er wel en niet kan met tuinafval. Als pilot is deze flyer bij aanwonenden in Vaassen verspreid. De reacties zijn positief en er werd gesignaleerd dat dit soort acties helpen om de hoeveelheid rommel, snoeiafval etc in de beken te verminderen.

e) Bescherming beekdal Smallerste beek

In dit beekdal wil kwekerij "De Buurte" 21 ha (5 ha al in gebruik) kerstdennen en struiken gaan poten op een voormalig melkveebedrijf. Vanuit de verwachte aantasting van zowel het beekdal als geheel (qua inrichting) als de waterkwaliteit bij het gebruik van pesticiden is er door de Bekenstichting bezwaar gemaakt. Ook andere organisaties zoals de KNNV hebben bezwaar aangetekend. Het proces is eind 2018 nog niet voltooid en zal ook in 2019 aandacht van de Bekenstichting vergen.

f) Plaatsen van warmte/koude systemen en bronbemaling

Bij de (hoogst noodzakelijke) energietransitie spelen warmtepompen een belangrijke rol. Ondanks alle veiligheidsmaatregelen blijven er vragen en onzekerheden over de mate waarin al deze warmtepompen voldoende veilig en secuur worden aangelegd. Boren door kleischotten kan ten slotte ongewenste gevolgen hebben. Dit geldt overigens niet alleen voor warmtepompen maar bijv. ook voor bronbemaling. De Bekenstichting pleit daarom bij gemeenten voor het opnemen van duidelijke regels in het kader van de Omgevingswet.

g) Diverse meer losstaande activiteiten

Er is bijv. een keer ingesproken bij de gemeenteraad van Brummen over plannen rondom de Eerbeek en in Arnhem heeft onze contactpersoon Kees Kant een zeer actieve rol gespeeld bij het opstarten van "Beekie" bij een basisschool (www.sprengerbeken.nl/beekie-arnhem).

Promotie en externe communicatie

a) Tentoonstelling bezoekerscentrum Middelste molen

Het bezoekerscentrum heeft de Bekenstichting aangeboden om een informatiezuil in te richten over de sprengerbeken en de Bekenstichting, waarvan dankbaar gebruik is gemaakt. Het is een leuke plek geworden met een mooie banner van de Loenense beek en een wandelfolder. Ook is er een DVD zuil met koptelefoon geplaatst. Hierbij werd geconstateerd dat het bij de Bekenstichting

aanwezige filmmateriaal sterk is verouderd (van 2000!). Daarom zijn eind 2018 de eerste stappen gezet om twee nieuwe films te laten maken.

b) Vernieuwen Sprengenkamer van Villa Jacoba (Heerder Historische Vereniging; HHV)

Op verzoek van de HHV is overleg gevoerd over de Sprengenkamer in Villa Jacoba. De hier aanwezige tentoonstelling is verouderd en is dringend toe aan een opknapbeurt. De Bekenstichting heeft haar medewerking hieraan natuurlijk toegezegd en gedurende 2018 is gewerkt aan het vaststellen van wensen en opties van beider zijden. Er zijn echter ook ontwikkelingen in de eigendomssituatie van Villa Jacoba (gem Heerde heeft wrsch. een koper maar HHV heeft huurcontract voor onbepaalde tijd), waardoor het vernieuwen van de Sprengenkamer naar een iets langere termijn is geschoven.

c) Nieuwe films

Na de nodige voorbereiding is aan het einde van 2018 opdracht verstrekt aan Redrum om twee nieuwe, korte films te maken; de ene gericht op kinderen, de andere op volwassenen. De planning is om deze films op 1-7-2019 gereed te hebben. Wiebe Kiel coördineert dit proces.

d) Muurschildering DS Smith, Eerbeek

Na de voorbereiding, die in 2017 in samenwerking met studenten van het CIBAP te Zwolle, is gestart kon het kunstwerk in het begin van 2018 worden geplaatst en is deze in mei 2018 feestelijk onthuld.

e) Interactieve kaart – Bekenatlas Veluwe (BAV)

Ook in 2018 vergde de bekenatlas telkens weer enig onderhoud. Kleine wijzigingen en actualisaties blijven nodig om de kaarten actueel te houden. Hierin is ook een slag gemaakt doordat de provincie nu rechtstreeks toegang heeft tot de informatie van het waterschap betreffende leggers en namen van beken. Die informatie uitwisseling hoeft dus niet meer via de Bekenstichting. De provincie heeft nu ook de ligging van HEN- en SED beken op de BAV weergegeven. Daarnaast is er een start gemaakt met een grootschaliger actualisatie. Dit betreft zowel de foto's van molens en beken als de beschrijvende teksten die bij de beken en molens horen.

f) Waterschap Vallei en Veluwe

Door ziekte en de vele extra werkzaamheden bij het waterschap i.v.m. de extreme droogte was er minder gelegenheid tot een geregeld overleg tussen het waterschap en de Bekenstichting. Gelukkig is er de email en de telefoon en blijven de contacten warm en plezierig. Naast meer gebruikelijke onderwerpen als de inzet van vrijwilligers bij beekonderhoud, informatieborden (Bijv. bij Rollekoot/Hartense Beek en Geelmolen/Geekmolensebeek) en de mogelijkheden voor subsidie-aanvragen, kregen twee onderwerpen specifieke aandacht:

1) Doelen voor "Overig water"

In opdracht van de Provincie is waterschap Vallei en Veluwe in 2018 bezig geweest met het opstellen van (ecologische) doelen voor het zogenaamde "overig water". Dit is al het oppervlaktewater in hun beheergebied dat geen onderdeel uitmaakt van de waterlichamen, zoals die onder de Europese wetgeving "Kaderrichtlijn Water" zijn vastgesteld. Naast allerlei kleine watergangen in bijvoorbeeld agrarisch gebieden vallen ook vrijwel alle beken onder het "overig water". Meerdere contactpersonen en leden van het bestuur hebben deelgenomen aan de door WSVV georganiseerde gebiedsbijeenkomsten en/of suggesties en verbeteringen voorgesteld op het digitaal beschikbaar gestelde kaartmateriaal. Dit proces van het vaststellen van doelen en streefbeeld wordt in 2019 voortgezet vanuit de Provincie en zal ook dan aandacht van de Bekenstichting vragen.

2) Cultuurhistorische aspecten van de sprengenkamers

Binnen de Bekenstichting wordt op meerdere manieren getracht om de cultuurhistorische waarde van sprengenkamers een meer herkenbare plaats in beleid en beheer te geven. In 2018 waren er meerdere redenen om ook dit onderwerp met het waterschap te bespreken, namelijk het lopende project "Verkenning nieuwe functies sprengenkamers" waarin intensief met onder andere RCE, WSVV, WSRIJ, provincie en gemeenten wordt samengewerkt. Daarnaast heeft het waterschap Vallei en Veluwe besloten om een update te maken van haar Nota cultuurhistorie uit 2012. Ook dit bood een uitgelezen kans om onze ideeën hierover uit te wisselen en te zoeken naar de raakvlakken waar beide partijen elkaar kunnen versterken.

g) Waterschap Rijn en IJssel

In 2018 zijn er twee overleggen geweest tussen het DB en onze contactpersoon bij het Waterschap Rijn en IJssel. Naast enkele terugkerende onderwerpen, zoals eventuele updates en aanpassingen op de Bekenatlas of het onderhoud van beken door vrijwilligers, is dit een mooie gelegenheid om de ideeën en vragen van onze contactpersonen in deze regio aan de orde te laten komen. Het waterschap gaat een aanzet geven tot het ontwikkelen van een meer integrale visie op de beken van de Veluwezoom en ook is de stand van zaken over de te ontwikkelen visie voor de Havikerwaard-Zuid met elkaar gedeeld.

h) Terreinbeherende organisaties

De lopende contacten die de verschillende contactpersonen hebben met de terreinbeherende organisaties zijn gecontinueerd.

i) Overige partijen

Jan van de Velde blijft zich namens de Bekenstichting inzetten voor de werkgroep Eerbeekse beek en heeft voor TV Gelderland bij de Voorstondense beek een interview gegeven mede over de droogte. Evenals vorige jaren zijn de contacten met de diverse overheden, Vitens, Stichting Geldersch Landschap & Kastelen, Natuurmonumenten Veluwezoom, IVN en KNNV gecontinueerd.

Overige activiteiten

a) Lustrum bekenstichting 2019

In 2018 is begonnen met het voorbereiden van ons 40-jarig lustrum in 2019. Er staan allerlei leuke activiteiten op stapel en er wordt gezocht naar mogelijkheden om de bekenstichting bij een breder publiek bekend te maken. Ook zal er een meer inhoudelijk symposium worden georganiseerd over de cultuurhistorische aspecten en hoe/of eventuele nieuwe functies van sprengbeken kunnen bijdragen aan het in stand houden van dit waardevolle systeem.

b) Nieuwe boeken

Ook in 2018 is er weer een mooi boekje verschenen. Als vervolg op de succesvolle bekenpadgids Epe uit 2017 is in 2018 de bekenpadgids Vaassen verschenen. Dit nieuwe boekje is op 23 juli in "De Bosrand" in Vaassen aan de wethouder van Epe aangeboden, waarna er een korte wandeling langs de beken is gemaakt en er een nieuw infopaneel door WSVV is onthuld. Ook deze publicatie is van de hand van Henri Slijkhuis, waarbij de vormgeving is verzorgd door Eric Harleman. Mede door de aantrekkelijke vormgeving en de gunstige prijsstelling worden deze bekenpadgidsen goed verkocht en worden ze nu al in herdruk genomen. Op basis van deze goede ervaringen is ook begonnen met een derde deel uit de serie, een bekenpadgids voor Heerde. Deze zal in 2019 verschijnen. En als we dan toch vooruit kijken: in 2019 verschijnt er ook een boekje met Veluwse verhalen over sprengen en beken (Oral History).

c) Excursies, lezingen voor derden

De bekenstichting heeft in 2018 excursies en/of lezingen verzorgd voor Ampt Epe. Ook zijn er lezingen verzorgd voor PROBUS in Nunspeet (3 april), Vereniging Veluwse Geslachten (6 oktober) en Rotary Zutphen (26 november). Verder is er les gegeven op verschillende basisscholen in onder andere de gemeente Epe. Zo werd ook op de school "Spreng" in Vaassen in de zomer een gastles met excursie verzorgd.

d) Aanwezigheid op activiteiten van derden

De Bekenstichting was met een kraam aanwezig tijdens de Landschapsdag Leusveld. Bij de presentaties over de Jansbeek bij CODA en de Historische Herberg te Arnhem was de Bekenstichting ook aanwezig. In de gemeente Rheden was de Bekenstichting ruim vertegenwoordigd bij de gebiedsconferentie, die gehouden werd ter voorbereiding op de omgevingsvisie van de Gemeente Rheden. Verder is er meegedaan aan sessies van architectenbureau SDAA omtrent de toekomst van het leegstaande wasserijcomplex de Rollekoot.